

ENW'R PWYLLGOR	Pwyllgor Craffu Gwasanaethau
DYDDIAD Y CYFARFOD	11 Rhagfyr 2014
TEITL YR EITEM	Adroddiad ar gynnydd y Prosiect Hyrwyddo Ansawdd yn yr Ysgolion Uwchradd ers Mehefin 2014
AELOD CABINET	Y Cynghorydd Gareth Thomas
AWDUR	Nicola Hughes, Swyddog Prosiect Ansawdd Addysg

Cefndir

Cyhoeddwyd adroddiad gan y Pwyllgor Craffu ar Ansawdd Addysg ym Medi 2013 yn dilyn proses o ymgynghori gyda rhanddeiliaid perthnasol . Nododd yr adroddiad nifer o feysydd ac agweddau penodol oedd angen sylw er mwyn codi safonau perfformiad bobl ifainc, a hynny'n benodol ar ddiwedd CA4. Mae'r Prosiect Hyrwyddo Ansawdd wedi bod yn weithredol ers Ionawr 2014, gyda'r Swyddog Prosiect yn arwain y gwaith yn llawn amser ers Medi 2014.

Sefydlwyd Bwrdd Rheoli Prosiect a lluniwyd Cynllun Gweithredu (*gweler Atodiad 1*) mewn ymateb i gynnwys adroddiad y Pwyllgor Craffu ac Argymhellion Ôl Arolwg ESTYN.

Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu'r gwaith a wnaed ar y prosiect ers mis Mehefin 2014.

1.Datblygu Arweinyddiaeth

1.1 Mae Ysgol y Moelwyn , Ysgol Botwnnog ac Ysgol Dyffryn Ogwen wedi cynnal diwrnodau datblygu arweinyddiaeth gan rhannu arferion da gydag arweinwyr o ysgolion eraill y Sir. Roedd y dair ysgol yn cyflwyno agweddau o'u gwaith cafodd ganmoliaeth uchel gan arolygwyr ESTYN; Defnydd o ddata a thracio cynnydd, Saesneg, Adborth a Marcio, Hunan-asesu ac asesu cyfoedion, Cynhwysiad, Llywodraethu effeithiol, Cynradd-Uwchradd, Mathemateg ac addysgu a dysgu. Rhoddwyd pwyslais ar 'daith' yr ysgolion wrth ddatblygu'r meysydd yma a'r effaith ar ddeilliannau. Cafwyd cefnogaeth dda i'r dyddiau ac adborth cadarnhaol iawn. Mae'r ysgolion eraill wedi rhoi agweddau penodol ar waith yn dilyn y dyddiau yma. Hefyd, mae'r dyddiau wedi esgor ar hyfforddiant staff cyfan mewn rhai o'r ysgolion eraill.

1.2 Derbyniwyd dau uwch reolwr uwchradd i ddilyn hyfforddiant CPCP i'w paratoi ar gyfer ymgeisio ar gyfer swyddi penaethiaid.

- 1.3 Mae cynllun peilot Arweinyddiaeth Strategol wedi cychwyn yn nalgylch y Moelwyn. Lluniwyd cynllun datblygu ar gyfer y peilot sy'n cynnwys y nod o ddatblygu arweinyddiaeth ar bob lefel ar draws y dalgylch.
- 1.4 Comisiynwyd GwE gan yr adran Addysg i ddatblygu arbenigedd ymhlith Tiwtoriaid Proffesiynol y sir, er mwyn sicrhau yr hyrwyddir datblygiad arweinwyr ar bob lefel o fewn ysgolion uwchradd ac i yrru'r gwaith cydweithio Ysgol i Ysgol.
- 1.5 Ymwelwyd ag Ysgol Bryngwyn, Llanelli er mwyn casglu arferion da ym maes arweinyddiaeth ac i weld sut oedd dwy ysgol uwchradd wedi ffederaleiddio'n llwyddiannus gan arwain at berfformiad gwell yng nghanlyniadau Haf 2014 yn y ddwy ysgol. Prif ganfyddiadau'r ymweliad yng nghyd-destun arweinyddiaeth 'rhagorol' oedd:-
- Cael datganiad o fwriad sy'n glir ac yn uno holl gymuned yr ysgol; 'Rhoi o'n gorau, i fod y gorau'
 - Sicrhau bod aelodau'r UDRh yn gwneud cymhwyster CPCP.
 - Ceisio penodi'n ddoeth i dim arwain – cael y cydbwysedd rhwng syniadau newydd ac adnabyddiaeth o'r ysgol.
 - Gweithdrefnau Hunan-arfarnu a Rheoli Perfformiad miniog.
 - Cynyddu atebolrwydd mewn cyfundrefn cydweithredol a chynhaliol – her dwy ffordd wedi ei selio ar onestrwydd a pharch proffesiynol.
 - Y pennaeth a'r dirprwy yn weledol ac yn delio gyda disgyblion yn ddyddiol.
 - Cynllunio manwl a thrio pethau newydd – sefydlu diwylliant 'rhowch gynnig arni'.
 - Creu hinsawdd – 'beth sydd orau i'r dysgwyr'.
 - Pawb yn arweinwyr – daw'r hyfforddiant gorau oddi fewn i'r ysgol.
 - Recriwtio – ail hysbysebu nes cael ymgeisydd cymwys.
 - Aelod cyswllt TRh yn mentora/'coacho' penaethiaid adran
- 1.6 Trefnwyd hyfforddiant i benaethiaid cynradd ym maes arweinyddiaeth (sgiliau rhyngpersonol / cyfathrebu). Mae'r rheoli pobl yn effeithiol yn sgil hanfodol ar gyfer rheolwyr. Cafwyd ymateb da iawn i'r hyfforddiant. Ar hyn o bryd, trefnir hyfforddiant mewn meysydd allweddol i ddatblygu arweinyddiaeth gan Uned Hyfforddi'r Cyngor. Nid yw rheolwyr ysgol yn cael elwa o'r rhaglen gynhwysfawr yma. Byddai ymestyn y ddarpariaeth i'w cynnwys yn gam ymlaen o ran datblygu arweinyddiaeth ymhellach ar draws yr awdurdod.

2. Mathemateg

- 2.1 Lluniwyd a rhannwyd pecyn 'Arferion Da mewn Mathemateg' â phob ysgol. Roedd yn crynhoi arferion llwyddiannus rhai ysgolion ar draws y Gogledd, yn cynnwys adroddiad ar arferion effeithiol 11 ysgol ar draws Cymru yn y maes, yn amlinellu Strategaeth Mathemateg CA4, ac yn crynhoi canfyddiadau ESTYN.
- 2.2 Trefnwyd a chynhaliwyd dau gyfarfod i gydlynwyr Rhifedd y Sir. Cychwynwyd ar y gwaith o baratoi adnoddau Rhifedd (gweithredol ac ymresymu) i hyrwyddo'r maes yn drawsgwricwlaidd. Trwy hyn bydd banc o adnoddau safonol yn cael ei gynhyrchu er mwyn hyrwyddo cyflwyniad rhifedd o ansawdd ymhob ysgol.

2.3 Cynhaliwyd diwrnod datblygiad proffesiynol ar ymresymu rhifyddol i gynrychiolwyr o holl ysgolion y Sir.

2.4 Cyflwynwyd papur yn cynnig datrysiad i sefyllfa Fathemateg y Sir. Cynigiwyd model o benodi Swyddog Mathemateg /Rhifedd i'r Adran Addysg yn fuan yn nhymor yr Hydref. Byddai'r person yma wedyn ar gael i weithio gydag ysgolion y Sir er mwyn parhau â'r broses o godi safonau pwnc. Oherwydd yr angen i wneud arbedion a thoriadau cyllidol, nid oedd yn bosib gwireddu'r cynllun. Mae angen cynllunio model amgenach.

2.5 Mae cynnydd wedi bod yn y nifer o hyfforddeion Mathemateg sy'n dilyn cwrs TAR uwchradd trwy gyfrwng y Gymraeg ym Mangor (8 allan o 17 i gyd). Serch hyn, bwriedir cynnal trafodaethau gyda'r Brifysgol i drafod y posibilrwydd o ail hyfforddi athrawon gydag arbenigedd mewn meysydd eraill, i addysgu mathemateg, er mwyn ymateb i brinder yn y maes.

3 Sicrhau bod gweithdrefnau addas i dracio cyflawniad dysgwyr

3.1 Ymchwiliwyd i batrwm gwaith AuALL eraill ym maes data a thracio ac adroddwyd i'r Panel Cyflawni ar y sefyllfa leol mewn cymhariaeth ag awdurdodau eraill. Er bod, nifer o awdurdodau eraill ag unedau data o fewn eu hadrannau addysg (neu ar y cyd gyda'r adran gwasanaethau cymdeithasol), eu barn yn gyffredinol oedd y byddai'r rhan fwyaf o'r gwaith yma yn symud i ofal y Consortia Rhanbarthol. Ni fyddai'n ddoeth felly i sefydlu gweithdrefnau o'r newydd i ymateb i'r angen yma o fewn yr Adran Addysg.

3.2 Ar hyn o bryd, mae Uned ddata CYNNAL yn gwneud rhai dadansoddiadau data ar gyfer yr Adran Addysg. GwE fydd yn cynhyrchu dadansoddiadau cymharol o ddata yn y prif ddangosyddion.

3.3 Mae GwE wedi penodi Rheolwr Data er mwyn gwneud defnydd mwy effeithiol o ddata i wella ysgolion a dirprwyo adnoddau. Rôl y rheolwr data fydd cryfhau'r broses o rhannu a choladu data ar lefel rhanbarthol a datblygu system dracio fydd yn sicrhau argaeledd data perfformiad yn ystod blwyddyn ysgol. Bydd pecyn data rhanbarthol ar gael yn fuan a'r system dracio yn barod erbyn Chwefror 2015. (Cynllun Busnes GwE). Bydd y pecyn yn hwyluso gwaith yr Adran Addysg i gadw golwg ar berfformiad ysgolion ar adegau penodol o'r flwyddyn. Yn y cyfnod interim, mae GwE yn casglu gwybodaeth yn ystod eu hymweliadau tymhorol, am berfformiad dysgwyr Blwyddyn 11 yn y prif ddangosyddion.

3.4 Mae Uwch-Ymgynghorydd Her GwE am drefnu cyfarfod buan i gynrychiolwyr o ysgolion er mwyn i'r ysgolion fabwysiadu egwyddorion cytûn o ran gosod targedau, amllder asesu, tracio cynnydd a threfnu ymyrraeth.

4. Codi a chyfleu disgwyliadau'r holl rhanddeiliaid

4.1 Adroddwyd i benaethiaid a'r Grŵp Cynhwysiad (yn dilyn gwaith ymchwil ac ymweliadau) ar yr arferion gorau er mwyn ymgynghoedd at y rhieni a'r dysgwyr sydd yn eithrio'u hunain o addysg. Roedd yr adroddiad yn rhoi argymhellion ar sut i hyrwyddo ymglymiad teuluol yn fwy effeithiol.

4.2 Rhannodd Ysgol y Moelwyn ei gweledigaeth am gael disgwyliadau uchel o'u dysgwyr a'u hysbrydoli i fod a'r hunan-gred y gallent lwyddo.

4.3 Nodweddir ysgolion mewn ardaloedd di-freintiedig, sydd wedi llwyddo i godi safonau gan y rhinweddau canlynol:-

- Y pwyslais ar ddatblygu sgiliau dysgwyr ar draws y cwricwlwm.
- Lleihau amrywiadau yn ansawdd yr addysgu.
- Datblygu cwricwlwm sy'n berthnasol i'r bobl ifainc. Partneriaeth gadarn gyda Coleg Addysg Bellach – mwy o lefydd ar gael i ddysgwyr o bob ysgol ar gyrsiau. Y coleg hefyd yn cynnal Clybiau Sadwrn, Clybiau Adolygu a Chlybiau Gwyddoniaeth.
- Disgwyl fod dysgwyr yn dilyn cyrsiau Lefel 2 (newid pwyslais – cynt cyrsiau Lefel 1 i bawb ac ystyriaeth i gyrsiau Lefel 2).
- Cynnal nifer o glybiau boreol ac ôl ysgol, yn arbennig mewn pynciau fel Mathemateg a Saesneg.
- Cynnig cefnogaeth fugeiliol eang i ddysgwyr bregus.

5. Cryfhau rôl yr Awdurdod wrth godi safonau mewn ysgolion uwchradd

5.1 Cynhyrchwyd dogfen yn amlinellu cyfrifoldebau'r Awdurdod a GwE o ran codi safonau perfformiad dysgwyr, o fewn y Model Cenedlaethol. Mae'r ddogfen yn cyfeirio at ddulliau fwy cadarn o sicrhau atebolrwydd gan GwE, trwy ddatblygu rôl y Grŵp Ansawdd.

5.2 Mae'r Grŵp Ansawdd yn cyfarfod pob pythefnos ac yn canolbwyntio ar drafod perfformiad ysgolion. Cafodd rhaglen y Grŵp Ansawdd ei rhesymoli er mwyn cael trafodaethau mwy ystyrlon am ysgolion penodol. Bydd Ymgynghorwyr Her yn mynychu'r cyfarfodydd i gyflwyno adroddiadau ac ymateb i gwestiynau am ysgolion penodol.

5.3. Caiff arferion da eu rhannu yng nghyfarfodydd y grŵp Pensaethiaid ac yn y Grŵp Cynhwysiad. Un agwedd gadarnhaol iawn sydd wedi datblygu yn sgil y prosiect yw parodrwydd ysgolion i rannu eu arferion gorau a'r awydd sydd ganddynt i ddysgu oddi wrth ei gilydd wrth geisio codi safonau

5.5 Cynhaliwyd cyfarfod gyda Swyddog Broceriaeth GwE i drafod y cydweithio ysgol i ysgol o fewn yr Awdurdod. Trefnwyd i'r Swyddog Broceriaeth fynychu cyfarfod o diwtoriaid proffesiynol Gwynedd ar Ionawr 21.

6. Datblygu ymhellach rôl allweddol Llywodraethwyr fel cyfaill beirniadol

6.1 Yn sgil y Model Cenedlaethol Rhanbarthol, mae'r maes yma yn symud i gyfrifoldeb GwE.

6.2 Cyflwynwyd gwybodaeth i benaethiaid am batrwm gwaith Cyrff Llywodraethu effeithiol gan un o swyddogion yr adran addysg. Atgoffwyd y penaethiaid o ddyletswyddau statudol Llywodraethwyr ac fe'u gwnaed yn ymwybodol o feini prawf y wobwr efydd ar gyfer Cyrff Llywodraethu.

6.3 Parheir i gynnal rhaglen flynyddol o hyfforddiant ar gyfer Llywodraethwyr.

6.4 Mae rhai penaethiaid wedi hyfforddi Llywodraethwyr ym maes data perfformiad.

6.5 Rhannodd Ysgol Dyffryn Ogwen wybodaeth am arferion effeithiol Llywodraethwyr yr ysgol – agwedd o waith yr ysgol cafodd ganmoliaeth uchel gan ESTYN. Roedd yr arferion da yn cynnwys presenoldeb y Llywodraeth yn Noson Agored yr ysgol a chyfarfodydd rhwng y Llywodraethwyr cyswllt a phenaethiaid adran. Nododd tri pennaeth a fynychodd yr hyfforddiant eu bod am ddatblygu gweithdrefnau tebyg yn eu hysgolion hwy.

6.6 Mewn un ysgol yn y De, penodir llywodraethwyr ychwanegol i fod yn aelodau o is-baneli'r Llywodraethwyr. Nid ydynt yn mynychu cyfarfodydd y Corff Llawn. Mae'r ysgol o'r farn bod hyn yn hyfforddiant da iddynt ac yn eu paratoi pe cyfyd bwllch ar y Corff Llawn.

7. Cynyddu cyfranogiad dysgwyr a dylanwad llais y dysgwr

7.1 Ymwelwyd â'r ysgolion uwchradd i gasglu barn dysgwyr am nodweddion 'Ysgol Gwynedd'.

7.2 Cynhaliwyd diwrnod hyfforddiant ar 'Cyfranogiad' ar Dachwedd 12fed. Trefnwyd y diwrnod mewn cydweithrediad â Chydlynnydd Ysgolion Iach Gwynedd. Cafwyd adborth cadarnhaol iawn i'r diwrnod a rhannwyd yr holl ddeunyddiau a baratowyd gyda'r ysgolion.

7.3 Lluniwyd Strategaeth Gyfranogiad enghreifftiol a chafodd ei rhannu gyda'r Cydlynwyr Cyfranogiad. Mae ysgolion unai wedi mabwysiadu'r strategaeth neu ei haddasu er mwyn ei bod yn fwy perthnasol i'w sefydliad hwy.

7.4 Ymchwiliwyd i'r sefyllfa o fewn yr Awdurdod yng nghyd-destun hyrwyddo cyfranogiad ac ymgynghorwyd gyda gweithlu Partneriaeth Plant a Phobl Ifainc. **Nid oes gan Wunedd berson yn arwain ar gyfranogiad.** Mewn nifer o awdurdodau mae Strategaeth Gyfranogiad yn cael ei gyrru gan swyddog penodol.

7.5 Fe drafodwyd effeithiolrwydd y gynhaliaeth i ddysgwyr yn ystod CA4 drwy gynnal grwpiau ffocws gyda myfyrwyr blwyddyn 12. Lluniwyd adroddiadau unigol ar gyfer pob ysgol ac adroddiad crynodol ar lefel yr awdurdod. Cynigir cefnogaeth eang iawn i ddysgwyr ar

draws yr ystod gallu. Amlygwyd agweddau penodol oedd angen ymateb iddynt – cynnig arweiniad mewn strategaethau adolygu yn fuan ym mlwyddyn 10, cynnal arholiadau mewnol blwyddyn 10 cyn yr arholiadau allanol, cydlynu'r gefnogaeth ychwanegol er mwyn osgoi gwrthdaro rhwng pynciau a chynnal sesiynau adolygu â ffocws penodol. Yn sgil y canfyddiadau, mae ysgolion wedi datblygu ymhellach y gefnogaeth ar gyfer dysgwyr CA4.

7.6 Yn dilyn cyfarfod o Fwrdd Rheoli'r Prosiect, cytunwyd i gynnal sesiynau hyfforddi i gynghorau ysgolion unigol yn ystod rhan gyntaf o dymor y Gwanwyn os fyddai'r ysgolion yn dymuno manteisio ar yr hyfforddiant. Roedd y Cydlynwyr yn awyddus i gynnal diwrnod yn Nhymor yr Haf i'r cynghorau disgyblion a gwneud hyn yn drefn flynyddol.

7.7 Roedd ysgolion Meirion Dwyfor yn teimlo'n rhwystredig yn yr hyn oedd yn bosib i ddysgwyr hŷn yr ysgol ei wneud i hyrwyddo cyfranogiad ymhlith y dysgwyr iau. O ganlyniad, cynhaliwyd cyfarfod gyda aelod o dîm rheoli Coleg Meirion Dwyfor er mwyn sefydlu trefn o lysgenhadon yn dychwelyd i'w mam ysgol er mwyn hyrwyddo cyfranogiad. Bwriedir treialu'r drefn rhwng y Coleg ac un neu ddwy ysgol uwchradd yn ystod Tymor y Pasg. Nid yn unig bydd y drefn hon yn cynyddu'r cyfleoedd i ddysgwyr iau gymryd rhan mewn gweithgareddau, ond hefyd bydd yn datblygu sgiliau myfyrwyr y Coleg ac yn cryfhau unrhyw geisiadau am lefydd mewn prifysgolion.

8. Rhoi arweiniad i ysgolion er mwyn iddynt gefnogi dysgwyr bregus yn fwy effeithiol

8.1 Crynhowyd tystiolaeth o waith ymchwil a'i gyflwyno i benaethiaid ac i aelodau'r grŵp cynhwysiad.

8.2 Lluniwyd Strategaeth Cefnogi Dysgwyr Bregus a'i rhannu gyda'r holl ysgolion. O ganlyniad, mae ysgolion wedi ei addasu ar gyfer eu sefyllfa unigol hwy a nodi targedau priodol ar gyfer gwelliant mewn agweddau megis perfformiad dysgwyr bregus ar ddiwedd CA4, presenoldeb ac ymddygiad.

8.3 Rhannwyd y diweddariadau o Fframwaith Arolygu ESTYN a'r arweiniad atodol ar arolygu'r maes yma. Roedd hyn yn pwysleisio y sylw dyledus a rhoddir yn genedlaethol i sicrhau y gefnogaeth a'r ddarpariaeth fwyaf effeithiol i grwpiau bregus o ddysgwyr. Nodwyd hefyd arferion da ysgolion oedd yn llwyddo i gau'r bwch rhwng perfformiad grwpiau penodol o ddysgwyr.

8.4. Cydweithiwyd yn agos gyda Swyddog Prosiect P4 wrth iddi ddatblygu System Adnabod Cynnar fydd yn sicrhau nid yn unig fod gan ysgolion yr adnabyddiaeth o ddysgwyr bregus, ond y ddarpariaeth briodol ar eu cyfer. Mynychwyd cyfarfodydd o Fwrdd Rheoli P4 a thrafodwyd cynigion ar gyfer y ddarpariaeth y dylid ei gynnig o fewn cynllun Aspire, sydd â'r nôd o sicrhau na fydd unigolion yn yr awdurdod na fyddant mewn addysg, hyfforddiant neu waith (NEETs).

Camau Gweithredu Pellach

Yn y cyfnod rhwng Rhagfyr a Mawrth, rhoddir sylw i'r agweddau o'r cynllun gweithredu nad ydynt wedi'u cyflawni'n llawn hyd yn hyn – datblygu ymhellach y cysylltiadau cynradd uwchradd (bydd hyn yn cynnwys monitro llwyddiant cynllun peilot dalgylch y Moelwyn), a chasglu a rhannu'r arferion gorau sydd ar waith mewn ysgolion uwchradd tu allan i'r awdurdod. Hefyd, ymatebir i awgrymiadau'r Bwrdd Rheoli – cynnal hyfforddiant i rheolwyr sydd yn arwain ar addysgu a dysgu a cheisio cryfhau'r cyswllt rhwng yr Awdurdod a cholegau a'r Brifysgol (yn enwedig ym maes Mathemateg).

Rhennir bwletin yn crynhoi gwaith y Prosiect gyda'r ysgolion ym mis Rhagfyr a Chwefror.

Bwriedir crynhoi canfyddiadau'r prosiect a llunio dogfen yn amlinellu gweledigaeth y Cyngor ar yr hyn sy'n nodweddu 'Ysgol Gwynedd' erbyn diwedd tymor y Pasg.